Eduskunta
Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
TyV@eduskunta.fi

E 123/2016 vp

Suomen EU-vaikuttamisstrategia 2017

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on pyytänyt Suomen Yrittäjiltä lausuntoa silmälläpitäen valtioneuvoston EU-vaikuttamisstrategiaa vuonna 2017 (E 123/2016 vp). Lausuntonaan Suomen Yrittäjät esittää asiasta seuraavan.

1. Suomen tavoitteiden yleinen arviointi

Suomen Yrittäjien (SY) mielestä Suomen EU-vaikuttamisstrategian kannanotot ovat yleisesti ottaen perusteltuja. Strategian kautta pystytään määrittämään painopisteitä sekä kohdentamaan niukkoja resursseja tehokkaasti.

Pidämme tämän kaltaista koko valtioneuvoston tason yhteistä operatiivista vaikuttamistyökalua hyvin tervetulleena ja tarpeellisena. Toivomisen aihetta antaa lähinnä se, että ministeriö- ja valtioneuvostovaiheessa olisi syytä tehdä avointa yhteistyötä eri sidosryhmien kanssa. Myös asiakirjaan sisältyvien tavoitteiden suuri määrä on sikäli ongelmallinen, että strategiasta on vaikea hahmottaa vaikuttamisen todellisia painopisteitä.

Kommentoimme strategiaa tässä lausunnossa yleisesti ja työelämää koskettavien kysymysten osalta.

Toteamme kuitenkin aluksi jo aiemmin hallituksen EU-vaikuttamisstrategioiden käsittelyn yhteydessä esittämämme huomautuksen. Olemme katsoneet, että komission toimintaa vaivaa horisontaaliseen yrittäjyys- ja pk-yrityspolitiikan ohuus. Komissio on perustellusti keskittynyt tärkeisiin prioriteettialueisiin. Komissio pyrkii siihen, että annettavilla aloitteilla saadaan aikaan mahdollisimman hyvä vaikuttavuus. Tarkoituksena on myös, että kaikki EU-tason päätökset todella edellyttävät EU:n lainsäädäntöä tai muita päätöksiä.

SY katsoo kuitenkin, että komission tulisi vahvistaa eurooppalaista yrittäjyyspolitiikkaa merkittävästi. Yrittäjyyden edellytyksiä ei voi vahvistaa yksinomaan oikeansuuntaisilla sektoripolitiikkatoimilla, vaan tarvitaan näkyvää yrittäjyyspolitiikkaa.

On muistettava, että pk-yritykset ovat viime vuosina vastanneet lähes kaikista uusista EU-alueelle syntyneistä yksityisen sektorin työpaikoista. Sama pätee tulevaisuuden kasvuun – niin investoinnit ja innovaatiot kuin kansainvälinen kasvu ja työllisyyskin nojaavat yhä vahvemmin pk-sektoriin.

Suomi korostaa strategiassa seuraavia teemoja: muuttoliikettä, kasvua ja turvallisuutta. Pidämme kasvun merkitystä alleviivaavaa Suomen linjausta perusteltuna edellä olevalla täydennyksellä: kasvu perustuu mitä suurimmissa määrin yrittäjyyteen, joten yrittäjyys on huomioitava mielestämme painokkaammin Suomen EU-vaikuttamisstrategiassa. Yrittäjyyden edellytysten parantaminen sopii vaikuttamisstrategian kärkitavoitteeksi siksikin, että hallitus on määrätietoisesti eri yhteyksissä korostanut yrittäjyyden merkitystä kasvun moottorina. Olisi epäloogista jättää tämän kokoluokan kysymys huomiotta vaikuttamisstrategiassa.

Yrittäjyyden merkitys työllisyyden vahvistamisessa soveltuu käsiteltäväksi erityisen hyvin työllisyysasioista vastaavalle eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle. Toivommekin valiokunnalta kannanottoja, joissa edellytetään yrittäjyyden merkityksen korostamisesta Suomen EU-vaikuttamisstrategiassa.

2. Merkittävimmät työmarkkinoihin vaikuttavat tavoitteet

Kilpailukyky, kasvu ja sääntely-ympäristön toimivuus

SY painottaa toimenpiteitä, joilla voidaan edistää EU-alueen kilpailukykyä ja kasvua. Esimerkiksi digitaalisten sisämarkkinoiden toteuttaminen ja sisämarkkinoiden toiminnan muu tehostaminen sekä liikenne- ja viestintäalan digitalisaation edistäminen ovat kaikki kannatettavia tavoitteita. Tavoitteita on kuitenkin edistettävä tavalla, joka samalla vahvistaa yrittäjyyden edellytyksiä. Tämä näkökohta alleviivaa horisontaalisen yrittäjyyspolitiikan terävöittämisen tarvetta.

Yksi aivan keskeinen osa EU:n politiikkaa on sääntelyn toimivuuden parantaminen. Tätä kysymystä koskeva strategian jakso kiinnittää huomiota oikeisiin asioihin. Olemme nimenomaisesti kiittäneet hallituksen linjauksia, joiden mukaan Suomi työskentelee EU-sääntelyn määrällisten vähentämistavoitteiden puolesta sekä pk-yritykset paremmin huomioivan EU-sääntelyn edistämiseksi. Nytkin tämä linjaus sisältyy Suomen strategiaan. on edelleen olemassa.

Toteamme, että komission toiminta paremman sääntelyn osa-alueella on edelleen jossakin määrin epäsystemaattista. Huolimatta hyvistä yleisistä tavoitteista ja esimerkiksi kuluttajansuojasääntelyn REFIT-arvioinnista komissio on samalla valmistellut säädösehdotuksia, jotka merkitsisivät toteutuessaan uusia velvoitteita ja huomattavia uusia hallinnollisia kustannuksia. Näin on asian laita myös työelämän sääntelynäkymien kohdalla. Suuntana tulee olla sääntelyn järkeistäminen pienet ensin –periaatteen mukaisesti.

Työmarkkinat

Työmarkkina-asioiden osalta valtioneuvoston vaikuttamisstrategiassa on asianmukaisesti huomioitu EU:n tulevia hankkeita. On tärkeää, että kaikessa EU-sääntelyssä annetaan tilaa kansallisten työmarkkinajärjestelmän ominaispiirteille ja toisaalta huomioidaan ne. EU-vaikuttamisstrategian tavoitteet ovat suurelta osin kannatettavia.

Euroopan sosiaalisen pilarin tavoitteet ovat sinällään kannatettavia, mutta on olennaista pitää mielessä unionin ja jäsenvaltioiden nykyinen toimivallan jako. Siitä on myös pidettävä kiinni. Pilarin osalta on myös muistettava, että Euroopan sosiaaliset ongelmat eivät johdu siitä, että EU:n työ- ja sosiaalilainsäädäntö ei olisi ajantasaista. Ongelmat ovat hyvin erilaisia eri jäsenvaltioille. Niissä jäsenvaltioissa, joissa rakenteellisia muutoksia työmarkkinajärjestelmään on saatu aikaan, sosiaaliset ongelmat ovat kuitenkin lievimpiä. Sosiaalisella pilarilla voidaan kuitenkin edistää sosiaaliturvajärjestelmien kehittymistä. On myös tärkeää, että EU:n politiikkatoimissa huomioidaan jatkossa entistä tarkemmin myös sosiaalisia seikkoja.

Pidämme tärkeänä, että sääntelyn jousto on keskeinen ohjenuora EU:n lainsäädäntötoimille. On kuitenkin huolehdittava, että sääntelyn jousto tarkoittaa molemminpuolista joustoa. Erityisen tärkeää tämä on työ- ja perheelämän yhteensovittamista koskevien tavoitteiden osalta. Merkittävää on myös, että työsuojelulainsäädännön osalta pk-yritysten erityisasema tulee riittävästi huomioiduksi, kuten komissio on aloitteissaan tehnytkin.

Brexit

Olemme jo aiemmin toivoneet, että vaikuttamisstrategia ottaa Ison-Britannian EU-eroprosessin huomioon. Brexit tulee vaikuttamaan olennaisesti jäljelle jäävääänkin EU:hun, ei pelkästään Isoon-Britanniaan ja sen sekä EU:n väliseen uuteen suhteeseen. Suomi menettää Brexitin vuoksi yhden tärkeimmistä samanmielisistä EU-kumppaneistaan. Katsomme, että Suomen tulee pystyä toimimaan entistä aktiivisempana unionin kehittäjänä tilanteen muuttuessa dramaattisesti Ison-Britannian eron myötä.

Vaikuttamisstrategiassa Ison-Britannian eroneuvottelujen käynnistyminen on huomioitu asianmukaisesti. Strategian mukaan EU:n huomio neuvotteluissa kohdistuu erityisesti muuttoliikkeeseen, sisäiseen ja ulkoiseen turvallisuuteen, talouskasvuun sekä nuorison koulutus- ja työllistymismahdollisuuksiin. Painopisteiden valinta noudattaa Suomen näkemyksiä.

Mainitut painopisteet vastaavat Suomen aiempiakin linjauksia ja ovat sikäli perusteltuja. Suomen tulee nähdäksemme kuitenkin valmistautua syntyvään tilanteeseen myös siten, että olemme riittävän valmiita tukemaan EU:n uusiutumista. EU:lle tarjoutuu tilaisuus ottaa määrätietoisesti suunta kohti yrittäjyyden yhteiskuntaa. Yrittäjyyden vahvistaminen on investointi eurooppalaiseen hyvinvointiin.

Yrittäjyyden, työllisyyden ja kasvun kannalta tarkasteltuna tärkeimpiä perusasioita ovat kilpailukyvyn parantaminen, sisämarkkinoiden toiminnan

tehostaminen ja työmarkkinoiden joustavuuden lisääminen. Näihin kysymyksiin odotamme Suomen kiinnittävän erityistä huomiota neuvotteluita käytäessä.

On tärkeätä vahvistaa kansalaisten luottamusta unionin toimintakykyyn. Yrittäjyyden kannalta EU:n vaikutukset ovat olleet voittopuolisesti myönteisiä. Meidän tulee kiinnittää kyetä vahvistamaan EU:n myönteisiä ulottuvuuksia. Yrittäjyyden kannalta se merkitsee erityisesti sisämarkkinoiden toimivuuden jatkuvaa parantamista. Mitä vahvempi on eurooppalainen yrittäjyys, sitä vakaampi on EU-kansalaisten hyvinvointi.

Suomen Yrittäjät

Antti Neimala
varatoimitusjohtaja

Albert Mäkelä
lainopillinen asiamies